

Sygn. akt VIII U 499/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2017 roku w Lublinie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 27 stycznia 2017 roku znak (...)

I zmienia zaskarżoną decyzję i ustala A. S. prawo do emerytury od 1 grudnia 2016 roku;

II zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz A. S. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 499/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 stycznia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 887) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił A. S. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych podając, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 roku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład nie uznał jako okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Zakładach (...) od 15 sierpnia 1977 roku do 14 stycznia 1980 roku i od 1 lipca 1987 roku do 1 maja 1989 roku w łącznej ilości 4 lat, 3 m-cy i 2 dni z powodu braku świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ponadto nie został uwzględniony do ogólnego stażu pracy okres od 17 lutego 1976 roku do 4 maja 1976 roku, ponieważ świadectwo pracy z dnia 7 maja 1976 roku nie spełnia wymogów formalnych, gdyż zawiera podpis złożony w zastępstwie (decyzja – k. 38 a.e.).

W odwołaniu od tej decyzji A. S. zakwestionował jej trafność, wnosząc o zmianę decyzji organu rentowego poprzez przyznanie mu prawa do emerytury z uwzględnieniem pracy w szczególnych warunkach jako paracz w Zakładach (...) w Ł. w okresach od 15 sierpnia 1977 roku do 14 stycznia 1980 roku oraz od 1 lipca 1987 roku do 1 maja 1989 roku

oraz z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w D. od 17 lutego 1976 roku do 4 maja 1976 roku (odwołanie – k. 2-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację leżącą u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 9-9v a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. S. urodził się (...). W dniu 8 grudnia 2016 roku złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku podał, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (wniosek – k. 1-3 a.e.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 27 stycznia 2017 roku organ rentowy odmówił A. S. prawa do świadczenia z uwagi na brak udowodnienia na dzień 1 stycznia 1999 roku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. ZUS ustalił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 24 lat, 11 miesięcy i 25 dni, w tym 12 lat, 6 miesięcy i 23 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (decyzja – k. 38 a.e.).

W okresie od 17 lutego 1976 roku do 4 maja 1976 roku A. S. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w D. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ładowacza (świadcstwo pracy z dnia 7 maja 1976 roku k. 7 a.k., kopia dowodu osobistego k. 7 a.s.). Pracował jako pracownik fizyczny przy rozładunku tłucznia, przy dźwigu jako hakowy. Nie przebywał w tym czasie na urlopie bezpłatnym, ani na zwolnieniach lekarskich. Otrzymywał wynagrodzenie miesięczne (zeznania wnioskodawcy k. 18v-19, k. 28v a.s.).

W okresach od 15 sierpnia 1977 roku do 14 stycznia 1980 roku oraz od 1 lipca 1987 roku do 1 maja 1989 roku wnioskodawca pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. na stanowisku robotnika d/p ciężkich na Oddziale Obróbki Jelit (angaże w aktach osobowych k. 22 a.s.).

Na tym Oddziale w najlepszym okresie pracowało około 100 osób. W skład Oddziału wchodziła jeliarnia wołowa, wieprzowa i parzalnia. Wnioskodawca pracował przy obróbce flaka wołowego na parzalni. Z uboju przychodziły komplety jelit z żołądkami wołowymi i wnioskodawca musiał je ręcznie opróżnić. Były one obrabiane następnie na maszynie, tj. wnioskodawca wrzucał ręcznie te żołądki do maszyny i parzyły się tam one w temperaturze 80 stopni C. Potem były wyrzucane automatycznie z tej maszyny i wpadały do zimnej wody. Następnie wnioskodawca wyciągał je ręcznie z wody i obrabiał końcowo na stole. Potem wieszał na wózku z haczykami, gdzie ociekały. Wnioskodawca wykonywał te czynności mając angaż robotnika d/p ciężkich. To wszystko były czynności parzacza i wnioskodawca wykonywał je po 8 godzin dziennie. Pracował na dwie zmiany, od godziny 6 do 14 lub od 14 do 22. Dostawał dodatek szkodliwy i posiłki regeneracyjne oraz odzież roboczą, tj. ubranie drelichowe - bluzę, spodnie, czapkę, buty gumowe oraz ochronny fartuch impregnowany i rękawice gumowe.

Na Oddziale Obróbki Jelit był hałas przekraczający dopuszczalne normy, wysoka wilgotność, nieprzyjemny zapach, kontakt z treścią pokarmową zwierząt oraz z gorącą wodą. Na Oddziale Obróbki Jelit pracowali jeliarze i parzacze. W tym okresie, kiedy pracował wnioskodawca nie było pracowników zajmujących się transportem, był już wówczas transport pneumatyczny - automatyczny. Wnioskodawca nie zajmował się pracami transportowymi. Jak przyjmowali pracowników, to zawsze z najniższą stawką zaszeregowania, a taką miał robotnik d/p ciężkich. Stawka potem była podnoszona, ale stanowisko zostawało to samo. Na parzalni, gdzie pracował wnioskodawca, były tylko stanowiska parzaczy. Był parzacz pierwszy, parzacz drugi, w zależności od stawki zaszeregowania. Każdy był przypisany do swojego stanowiska i do swoich czynności. Pomocników na Oddziale nie było.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS, a także zeznania wnioskodawcy i świadków.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków J. B. (k. 27v-28 a.s.), B. K. (k. 28-28v a.s.) i J. S. (k. 28v a.s.). Należy podkreślić, iż przesłuchani w sprawie świadkowie byli osobami obcymi dla wnioskodawcy i nie mieli żadnego powodu,

by relacjonować zdarzenia niezgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem. Świadkowie z racji swoich obowiązków pracowniczych z czasu zatrudnienia w tym samym co wnioskodawca zakładzie pracy znali specyfikę czynności i charakter pracy A. S..

Sąd obdarzył również wiarą zeznania wnioskodawcy (k. 18v-19, k. 28v a.s.) jako, że były one jasne, spójne i logiczne, a przy tym znajdowały potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych w sprawie świadków oraz w zebranych dowodach z dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z uwagi na datę urodzenia wnioskodawcy, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2017, poz. 1383 ze zm.; dalej jako u.e.r.f.u.s.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Prawo do emerytury ubezpieczeni nabywają po osiągnięciu wieku przewidzianego między innymi w art. 32 u.e.r.f.u.s., jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie wyliczone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn,
- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 u.e.r.f.u.s.

Jednocześnie w myśl art. 184 ust. 2 u.e.r.f.u.s., emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jak wykazało postępowanie dowodowe wnioskodawcy w okresie od 17 lutego 1976 roku do 4 maja 1976 roku był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w D. na stanowisku ładowacza na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy i okres ten podlega zaliczeniu do ogólnego stażu pracy wnioskodawcy. Łącznie z tym okresem staż pracy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 25 lat, 2 miesiące i 13 dni.

Dokonując oceny, czy prace wykonywane przez skarżącego w spornych okresach należało zakwalifikować jako prace w szczególnych warunkach, Sąd nie stracił z pola widzenia, że stosownie do treści § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, okresy wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdza, na podstawie posiadanej dokumentacji, zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub

w świadectwie pracy. Dokumenty te są wiążące dla organu rentowego w tym sensie, że w postępowaniu przed tym organem stanowią wyłączny dowód wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach. Na podstawie przedłożonej mu dokumentacji organ rentowy wydaje natomiast decyzje, które podlegają kontroli Sądu.

W przedmiotowej sprawie odwołujący się, występując do organu rentowego o przyznanie mu emerytury nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach za sporne okresy zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł.. Okoliczność ta nie stała jednak na przeszkodzie ustaleniu, że we wskazanym okresie pracy skarżący świadczył pracę w takich właśnie warunkach. Trzeba bowiem zaznaczyć, że choć świadectwo pracy jest dokumentem szczególnym, to samo przez się nie tworzy praw podmiotowych ani ich nie pozbawia. W postępowaniu przed sądem nie ma również cech wyłączności w zakresie dowodowym (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2007 roku, II PK 33/07, LEX nr 348305).

Należy również wskazać, że jak wynika z utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest bowiem rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. W szczególności, jak stanowi przepis art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

W tym kontekście raz jeszcze wymaga podkreślenia, że niezbędną przesłanką ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych jest wykonywanie pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia człowieka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w ramach rodzajowo wyodrębnionych prac szczególnych, wyliczonych w wykazie A – załączniku nr 1 do powoływanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

W załączniku A do powyżej określonego rozporządzenia, w Dziale X. poz. 8 wskazano prace bezpośrednio przy uboju zwierząt. Analiza zakresu pojęcia: „pracy bezpośrednio przy uboju” była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 10 lutego 2012 roku (sygn. akt II UK 125/11, opubl. LEX nr 1157554) wskazał, że praca przy uboju zwierząt nie ogranicza się do samego uboju jako takiego, ale zawiera w sobie również czynności przygotowawcze jak i późniejsze związane z rozbiorem mięsa, jednakże już w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. (sygn. akt II UK 9/13, niepubl.) dookreślił, że przez „prace bezpośrednio przy uboju zwierząt”, należy uznać jedynie czynności polegające na przygotowaniu zwierząt do uboju, uboju żywca rzeźnego i obróbce poubojowej tusz, tzn. oparzeniu i usuwaniu szpeciny (trzoda chlewna) oraz zdjęciu skóry (bydło i trzoda niebekonowa), oczyszczaniu powierzchni tuszy, wytrzewianiu, przecinaniu i toalecie końcowej.

Treść zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskazuje, że za pracę przy bezpośrednim uboju zwierząt uważa się pracę na stanowiskach ubojowiec, parzacz, jeliciarz, gruczolarz, peklowacz.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a więc stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, w tym przejrzyste i spójne zeznania wnioskodawcy oraz świadków, dostarczyło podstaw do uznania, że A. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. przy uboju zwierząt jako parzacz w okresach od 15 sierpnia 1977 roku do 14 stycznia 1980 roku oraz od 1 lipca 1987 roku do 1 maja 1989 roku tj. 4 lata, 3 miesiące i 1 dzień. Tym samym w sposób niebudzący wątpliwości zostało ustalone, że na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS,

tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku, okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosił ponad 15 lat, łącznie z okresem uznanym przez ZUS, a ściśle 16 lat, 9 miesięcy i 24 dni.

Reasumując, wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a mianowicie:

1) ukończył 60 lat,

2) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy, w tym ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2016 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia przepis art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia niniejszego postępowania.